

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: 529/2010/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

512/2010. (XII. 15.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹ 2010. október 11-én előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2010. december 15-én megtartott zárt ülésén született állásfoglalását

megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak.

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos a vele szemben 2010. október 9-én foganatosított rendőri intézkedések (igazoltatás, felvilágosítás-adás) miatt 2010. október 11-én elektronikus úton terjesztette elő panaszát, amit 2010. november 3-án megerősített, illetve kiegészített.

I.

A panaszbeadvány és kiegészítései szerint 2010. október 9-én 23 óra 40 perc körül a panaszos személygépkocsijával – két barátját utasként szállítva – haladt Budapesten a Könyves Kálmán körúton a Stadionok metró megálló felől a Népliget metró megálló felé azzal a szándékkal, hogy eljussanak a Népligeti úton levő egyik ingatlanhoz.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

A panaszos nem ismeri jól a budapesti közlekedést, ezért ahelyett, hogy az Elnök utcát választva keresztezte volna a Könyves Kálmán körutat, hogy – a Planetárium mellett elhaladva – eljusson az úti céljukhoz, eggyel hamarabb kanyarodott jobbra (a Vajda Péter utcában), így keresztezve a Könyves Kálmán körutat és jutva át a Népligetbe. A panaszos rájött, hogy ezt a megoldást választva zsákutcába került, mert a továbbjutás lehetősége betonnal van elválasztva. Néhány téves jobbra és balra kanyarodást követően jutott el az újabb betonelválasztóig.

A betonfal túloldalán parkoló rendőrségi gépkocsiból 2 rendőr (egy férfi és egy nő) szállt ki és elindult a panaszos személygépkocsija felé. A panaszost igazoltatták.

A panaszos beadványában előadta, hogy véleménye szerint a rendőrség 2008. évi tájékoztatója („Tájékoztató az állampolgárok részére a rendőri igazoltatásról”) alapján több szempontból kifogásolható volt a velük szembeni rendőri fellépés.

A rendőrök csak köszöntek („Jó estét!”), az intézkedés okát és célját nem közölték, csupán annyit mondtak a panaszosnak, hogy „jogosítványt, forgalmi legyen szíves!” A panaszosnál az új típusú jogosítvány volt, amit be is mutatott a rendőröknek. A rendőr nő azt a tájékoztatást adta a panaszosnak, hogy a közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II. 5.) KPM-BM rendelet (a továbbiakban: KRESZ) előírása szerint az állampolgárnak kötelessége kiváltani és mindig magánál tartani a személyazonosító igazolványt. A rendőr nő közölte a panaszossal, hogy ezúttal elfogadja a jogosítványt, de készíttesse el a személyi igazolványt, mert a jogosítványt „a bankban sem fogják elfogadni”. A panaszos álláspontja szerint a rendőr nő – az említett rendőrségi tájékoztatóban foglaltak alapján – téves tájékoztatást adott, mivel az új típusú, kártyaformájú vezetői engedély alkalmas a személyazonosság igazolására.

Az intézkedés során a panaszos utasaitól is kértek személyazonosításra alkalmas okmányokat, annak okát azonban úgyszintén nem közölték. A panaszos barátai rendelkeztek megfelelő okmányokkal. Az intézkedés során a rendőrök RK lapot nem tölthettek ki.

Az intézkedés során a rendőr férfi arra irányuló kérés vagy felszólítás – és a panaszos hozzájárulása – nélkül kinyitotta a panaszos gépkocsijának jobb hátsó ajtaját, aminek indokát sem közölte a rendőr. Kb. 15-20 perc elteltével (miközben a rendőrök a központtal egyeztették a panaszos és barátai adatait, az ajtó nyitva maradt) a panaszos megkérdezte a rendőröktől, hogy becsukhatná-e a hátsó ajtót, amíg az intézkedés tart, mert hideg van. A rendőrök csak annyit válaszoltak, hogy „Nem!”

A rendőrök mindent rendben találtak a panaszosnál és barátainál, ezért az intézkedést követően eltávoztak. A panaszost a rendőri intézkedéssel szembeni jogorvoslat lehetőségéről a rendőrök nem tájékoztatták.

A panaszos a fentiek alapján kérte a Testületől panaszának érdemi vizsgálatát. Arra az esetre nézve viszont, ha a Testület azt állapítaná meg, hogy az alapjogai nem vagy

csékély mértékben sérültek a panaszolt rendőri intézkedéssel összefüggésben, úgy nem kívánta, hogy panaszát a Testület áttegye az intézkedést foganatosító szerv vezetőjéhez.

II.

A Testület a panasz kivizsgálása során, a tényállás pontosabb megismerése érdekében felvilágosítást kért a rendőrségtől a panaszolt intézkedésről, valamint megküldeni kérte az azzal kapcsolatos rendőrségi dokumentumokat, és a konkrét kérdésekkel összefüggésben a rendőrség álláspontját.

1) A Budapesti Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: BRFK) Hivatala vezetőjének tájékoztatása szerint a panaszossal szemben – térfigyelő szolgálatuk ellátása során – a BRFK Központi Ügyeleti Főosztály r. zászlós nője és a BRFK Rendészeti Szervek Bevetési Osztály r. törzsőrmestere intézkedett.

2) A Testület felvilágosítás kérése alapján a panaszossal szemben a helyszínen intézkedő rendőrök nyilatkozatot tettek.

a) A BRFK Központi Ügyeleti Főosztály r. zászlósának jelentése azt tartalmazza, hogy 2010. október 9-én 20 órától október 10-én 8 óráig a BRFK Közrendvédelmi Főosztályon működő térfigyelő központban látott el gépkocsizó járőrszolgálatot.

A panaszossal és ismerőseivel szembeni rendőri intézkedés indokaként és céljaként a r. zászlós a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 29. §-ának (1) bekezdését jelölte meg („A rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani.”). A jelentés szerint továbbá a Budapest, X. kerület Népliget területe „bűnügyileg nagyon fertőzött”, ahol rendszeresen követnek el bűncselekményeket (pl. kábítószerrel való visszaélést, rablást, kifosztást, ittas vagy bódult állapotban elkövetett járművezetést, szemérem elleni erőszak bűncselekményét). A helyszín sajátosságait – a gyér közvilágítást, a növényzet miatti sűrű bokros területet – a bűnelkövetők ki is használják. A r. zászlós által a korábbi hónapokban foganatosított rendőri intézkedések is alátámasztják állítását, ugyanis több esetben fogtak el körözött személyeket, illetve bűncselekmények (jármű önkényes elvétele, visszaélés kábítószerrel) elkövetőit értek tetten és fogtak el.

A r. zászlós számára a rendőri intézkedés során kiderült, hogy a panaszos – ahogyan az a panaszbeadványban is szerepel – eltévedt. Ezzel összefüggésben a rendőr megjegyezte, hogy sem ő, sem kollégája, sem más nem várhatja el, hogy „egy jogkövető, helyismerettel nem rendelkező állampolgár a fentiekkel tisztában legyen.

Sőt ebből kifolyólag, ezek az emberek válnak túlnyomórészt a bűncselekmény sértetteivé.”

A fentiekre tekintettel próbálta a r. zászlós és társa a Népliget területén az esetleges bűncselekmények elkövetését megakadályozni, azok elkövetőit elfogni, a körözött személyeket kiszűrni a kérdéses napon, amikor 23 óra 40 perc körül a Népliget utcánál – a Könyves Kálmán körút felőli oldalán – arra lett figyelmes, hogy egy személygépkocsi lassan, egyenesen haladt a szolgálati gépkocsi felé, azt meglátva megállt, majd ismételten elindult és kanyarodásba kezdett. A panaszos gépkocsija a Népliget azon részén tartózkodott, ahova a „Mindkét irányból behajtani tilos!” közlekedési jelzőtábla figyelmen kívül hagyásával lehet csak bejutni. A r. zászlós a gépkocsi mozgásából azt feltételezte, hogy a vezetője „megpróbálja elkerülni, hogy vele szemben rendőri intézkedésre kerüljön sor”, ezért a személygépkocsihoz lépett és a panaszost megállításra szólította fel, aminek a panaszos eleget tett. A r. zászlós ezt követően a járó motorú gépjármű bal oldalához lépett, és a panaszosnak „bemutatkozva, a napszaknak megfelelően köszönve kérte el a vezető okmányait – azt tételesen felsorolva –, majd valóban hozzátéve, hogy »Legyen szíves átadni ellenőrzés céljából!«”

A panaszos átadta a kért okmányokat, de a személyi igazolványát nem, ezért azt a r. zászlós külön kérte tőle. A panaszos azt mondta, hogy „az nincs nála, mert tudomása szerint a vezetői engedély elegendő a személyazonosítás megállapítására”. A rendőr közölte vele, hogy az valóban így van, ellenben a gépjármű vezetése során a személyi igazolványt is magánál kell tartania.

A r. zászlós megjegyezte, hogy hivatásos szolgálata során „soha, egyetlen egy esetben sem tartott ’előadást’ az általa intézkedés alá vont személynek és ’bemesélni’ sem akart soha semmit. Amikor a munkáját végzi, mindig segítőkész szándékkal hívja fel esetleg hiányosságára az állampolgárok figyelmét. ’Problémázni’ még a magánéletben sem szokott, mert szerinte a felmerülő problémákat meg kell oldani. ’Zaklatni’ meg végképp nem szokott senkit, főként, hogy azzal bűncselekményt követne el.” A rendőr szolgálata ellátása során „nem azért beszél udvariasan, mert azt számára külön jogszabályok írják elő, hanem azért, mert így lett nevelve. Számára természetes, hogy nemcsak a munkahelyén, hanem az élet minden területén kellő tiszteletet tanúsítson másokkal szemben”. Számára a panaszos által a beadványban használt szavak, amelyekkel személyét minősíti, nemcsak nőként, hanem rendőrként is sértőek.

A r. zászlós jelentésében elismerte, hibásan utalt arra, hogy a KRESZ előírása, miszerint a gépjárművezető köteles magánál tartani a személyi igazolványt; a közúti közlekedési igazgatási feladatokról, a közúti közlekedési okmányok kiadásáról és visszavonásáról szóló 35/2000. (XI. 30.) BM rendelet (a továbbiakban: BM rendelet) 96. §-ának (1) bekezdés b) pontja tartalmazza ugyanis azt, hogy a gépjárművezető a személyazonosságát igazoló és a vezetésre jogosító okmányt és annak mellékletét az ellenőrzésre jogosult hatóságnak köteles átadni. A rendőr szerint a jogszabály megfogalmazása két okmányt ír le és nem a „vagy” szót használva mérlegelési lehetőséget biztosít arra, hogy a pasztik kártyás vezetői engedély átadása is elegendő

legyen. A KRESZ megfogalmazása szerint a járművezetőnek csak vezetői engedélyt és forgalmi engedélyt kell magánál tartani. A r. zászlós „a fenti anomália miatt” tévedésben volt, ami miatt azonban – megítélése szerint – „a panaszost semmiféle joghátrány nem érte”.

A rendőri intézkedéssel összefüggésben a r. zászlós továbbá úgy nyilatkozott, hogy azt járőrtársa biztosította, akinek feltűnt, hogy a gépkocsiban nemcsak a jobb első ülésen van utas, hanem a hátsó ülésen is. A másik rendőr igazolásra szólította fel az utasokat, aminek eleget is tettek.

Az intézkedés során a panaszos a r. zászlós kérdésére elmondta, hogy az E-Klubot keresik. Mivel a keresett klub a Népliget másik felén van, a rendőr a kellő útba igazítást megadta a panaszosnak.

A r. zászlós a körözési rendszerben a panaszost, a gépjárművet és az utasokat a Darázs Központon keresztül leellenőrizte, amelyben nem szerepeltek. A rendőr megállapította továbbá, hogy a panaszos nem áll járművezetéstől eltiltás hatálya alatt. Az adatlekérdezéssel kapcsolatban megjegyezte, hogy a Darázs Központtól folyamatos lekérés történt, ezért a szükséges adatszolgáltatás elhúzódott. Miután a r. zászlós az adatokat leellenőrizte, az okmányokat visszaadta tulajdonosaiknak, és az intézkedést befejezte.

A jelentés szerint a panaszos sem az intézkedés alatt, sem annak befejezését követően nem sérelmezte a vele szemben kezdeményezett és lefolytatott intézkedést, azzal kapcsolatban semmilyen kérdést nem tett fel.

b) A BRFK Rendészeti Szervek Bevetési Osztály r. törzsőrmestere a rendőri intézkedésről készített jelentésében az alábbiakat nyilatkozta.

2010. október 9-én 20 órától október 10-én 8 óráig térfigyelő gépkocsizó járőrszolgálatot látott el az eligazításon és az útirányban elhangzottaknak megfelelően. 23 óra 40 perckor ellenőrzést tartott a Budapest, X. kerület Népliget területén, ahol is figyelmes lett egy személygépkocsira, ami a parkban a forgalomtól elzárt területen a szolgálati gépkocsi irányába haladt. A Népliget azon részén, ahol az említett gépkocsi haladt, csak a Főkert Zrt. gépjárművei közlekedhetnek, és az jól látható módon közúti jelzőtáblával minden irányból jelezve is van, ezért a r. törzsőrmester igazolásra szólította fel a gépjármű vezetőjét, és annak utasát is.

A rendőri jelentés szerint az intézkedés alapját a Népliget területén elszaporodott homoszexuális prostitúció, a kábítószerrel való visszaélések, illetve a személy elleni bűncselekmények nagy száma indokolta, bűnmegelőzési jelleggel. A rendőr úgy fogalmazott, hogy „ennek tükrében a helyismeret hiánya nem mentesít az alól, hogy a közúti jelzőtábla tiltása ellenére behajtsak egy forgalomtól elzárt területre, ott gépjárművel közlekedjek, veszélyeztetve a park látogatóinak nyugalma, azok testi épségét, illetve az ott szabadon engedett kutyák életét, testi épségét”.

A r. törzsőrmester az intézkedés kezdetén „Jó estét kívánok, általános ellenőrzés”, majd pedig neve, rendfokozata és szolgálati helye közlése előrebocsátásával felszólította igazolásra, és a gépjármű papírjainak átadására a személygépkocsi vezetőjét, amelynek ő a vezetői engedélye és a gépjármű forgalmi engedélye átadásával tett eleget.

A r. törzsőrmester az intézkedés közben egy ismeretlen eredetű fényforrásra lett figyelmes a személygépkocsi hátsó ülésének irányából. A rendőr maga nyitotta ki a gépkocsi jobb oldali hátsó ajtaját, amikor is meglátta, hogy ott egy harmadik személy ül. Az intézkedés kezdetén ezt a személyt azért nem vette észre, mivel az ellenőrzött személygépkocsi hátsó szélvédőjének ablakán sötétítő fólia volt és a Népligetnek az említett területén a közvilágítás nem megfelelő. A r. törzsőrmester azt a személyt is igazolásra szólította fel, amelynek az utas személyazonosító igazolványa átadásával eleget tett.

A rendőr jelentésében azzal indokolta a panaszos gépkocsija hátsó ajtajának kinyitását és nyitva tartását, hogy az az intézkedés biztonságos lefolytatása miatt, illetve az ő és járőrtársa testi épsége védelme érdekében szükséges volt, „hiszen mind a három igazoltatott személy mozgását, mozdulatait figyelemmel kellett kísérni és ez volt a legcélszerűbb, legegyszerűbb módja”. A rendőri intézkedés jogszabályi háttéréként pedig az Rtv. 29. §-ának (6) bekezdését jelölte meg, amely alapján a gépjármű vezetőjének beleegyezése nem szükséges a gépjármű átvizsgálásához.

A rendőri intézkedés során tanúsított hangnem tekintetében a rendőri jelentés azt tartalmazza, hogy a r. törzsőrmester és a r. zászlós „végig kulturált hangnemen” kommunikáltak az intézkedés alá vont személyekkel.

Az intézkedés végeztével a r. törzsőrmester felhívta a panaszos figyelmét: szabálysértést követett el azzal, hogy a Népliget lezárt területére behajtott, ezért figyelmeztette és elmagyarázta a legrövidebb kivezető utat. Mivel mindezek után sem a nevét, sem az azonosító számát, sem pedig a beosztási helyét illetően a panaszos „száját nem hagyta el kérdés”, a „minden jót” szavakkal köszöntek el egymástól. A rendőr továbbá úgy fogalmazott: arra vonatkozóan, hogy nevét, azonosító számát, beosztási helyét a jelentésben közölje, „nem lát módot, mivel az intézkedés alá vont személyek azt nem tették meg az intézkedést követően. Tehát az intézkedés jogszerűségével és szakszerűségével a helyszínen nem merültek fel aggályaik”.

A r. törzsőrmester „a jogorvoslati lehetőségekről az intézkedéssel kapcsolatban a felvilágosítást megadta, bár szabálysértési feljelentéssel nem élt a gépjármű vezetőjével szemben, mi több, a szükséges felvilágosítást is megadta a parkból való kijutás érdekében”.

A panaszos azon kijelentésére vonatkozóan pedig, miszerint „nem ismeri eléggé a munkája ellátásához szükséges jogi szabályozásokat és zaklató módon igazoltat, továbbá feltartja az állampolgárokat”, a r. törzsőrmester úgy reagált jelentésében, hogy

„a jövőbeni hasonló helyzetekben mérlegelés nélkül a zéró tolerancia és a mindenkori törvény legszigorúbb szankcionálási normáit fogja követni. Így talán egy bizonyos idő elteltével mindenki ismerni fogja a közúti közlekedési szabályokat, táblákat, még ha vidéki is az az illető, bár ezen rendelkezések országosak és nem területi egységenként változóak”. A „bemesélés” pedig „mint olyan, távol áll” a rendőrtől, mivel felvilágosítást adott, tájékoztató jelleggel, függetlenül attól, hogy elfogadja-e tőle az illető vagy nem, „hiszen a törvény betartása nem egy választható opció, hanem kötelező érvényű mindenkire”.

3) Az Országos Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Főigazgatóság Bűnügyi Elemző-értékelő Főosztály vezetőjének tájékoztatása szerint a HERMON Körözesi Információs Rendszerből, a Robotszaru NEO, illetve a Netszaru rendszerből a panaszos és utasai vonatkozásában lekérdezés nem történt. A HERMON Körözesi Információs Rendszerből naplózott adatok ellenőrzése során megállapították, hogy a kérdéses időszakban a panaszos születési adatára és a gépjárműjére történt lekérdezés.

4) Az adattárakból történő lekérdezések nyilvántartása szerint a panaszos személygépkocsijának adatait a r. zászlós 2010. október 9-én 23 óra 46 perckor kérdezte le. A rendőrség által csatolt naplókivonatok szerint a r. törzszászlós a panaszos születési idejét és a gépjárművét kérdezte le 23 óra 41 perckor, illetve 23 óra 43 perckor.

III.

1) Az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdése szerint, akinek az Rtv. IV., V. és VI. Fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása alapvető jogát sértette – választása szerint – panasszal fordulhat az intézkedést fogyanatosító rendőri szervhez, vagy kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el.

Ezen rendelkezés alapján a Testület hatáskörébe kizárólag azon rendőri intézkedések és mulasztások tartoznak, melyek az Rtv. felsorolt fejezeteinek alkalmazásával összefüggésben merülnek fel. Ennek megfelelően a Testületnek

– a rendőri feladatok és utasítások teljesítésének kötelezettsége, azok megsértése vagy annak elmulasztása (pl. intézkedési kötelezettség, arányosság, azonosíthatóság, segítségnyújtási kötelezettség),

– a rendőri intézkedés vagy annak elmulasztása, illetőleg törvényessége (pl. igazoltatás, ruházat- csomag- jármű-átvizsgálás, elfogás, előállítás, idegenrendészeti intézkedés, intézkedés magánlakásban, közlekedésrendészeti intézkedés),

– a kényszerítő eszköz alkalmazása és törvényessége (pl. testi kényszer, bilincs, vegyi eszköz, sokkoló, rendőrbot, útzár, lőfegyverhasználat, csapaterő alkalmazása, tömegoszlatás),

esetén van lehetőség eljárni és az adott intézkedést vagy cselekményt vizsgálni, abból a szempontból, hogy történt-e alapjogi sérelem. A Testületnek az idézett jogszabályi

előírás alapján nincs hatásköre annak megállapítására, hogy a panaszos magatartásával szabálysértést valósított-e meg.

2) Az Rtv. 92. §-ának említett (1) bekezdése, illetve (3) bekezdése szerint a panaszt az terjesztheti elő (akár meghatalmazott útján is), akinek a rendőri intézkedés alapvető jogát sértette. Tekintettel arra, hogy a panaszos gépkocsijában utazó két személy nem terjesztett elő panaszt, a velük szemben történt rendőri intézkedés (igazoltatás) jogszerűségét a Testület érdemben nem vizsgálta.

IV.

A panaszos beadványa és a rendőrség által rendelkezésre bocsátott dokumentumok alapján a Testület vizsgálta a szolgálati fellépés módját, az igazoltatás és a gépjármű ajtájának kinyitása jogszerűségét és indokoltságát, továbbá a rendőrök által adott felvilágosítás megfelelőségét és a jogorvoslat lehetőségéről való tájékoztatási kötelezettség teljesítését.

A Testület megállapította, hogy a rendőri fellépés érintette a panaszosnak a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény (a továbbiakban: Alkotmány) 2. §-ának (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz, az 57. §-ának (5) bekezdése szerinti jogorvoslathoz és az 59. §-ának (1) bekezdése szerinti személyes adatok védelméhez való alapvető jogát az alább írtaknak megfelelően.

1) A Testület elsőként vizsgálta, hogy a panaszossal szembeni rendőri fellépés jogszerűen történt-e.

Az Rtv. 1. §-ának (1) bekezdése meghatározza, hogy a rendőrség feladata – többek között – a közbiztonság és a közrend védelme. Az 1. § (2) bekezdésének a) és b) pontja értelmében a rendőrség a közbiztonság és a közrend védelme körében az Rtv.-ben és törvény felhatalmazása alapján más jogszabályban meghatározott bűnmegelőzési, bűnüldözési, államigazgatási és rendészeti feladatkörében általános bűnügyi nyomozó hatósági jogkört gyakorol, végzi a bűncselekmények megelőzését és felderítését, illetve szabálysértési hatósági jogkört gyakorol, közreműködik a szabálysértések megelőzésében és felderítésében. A rendőri feladatok ellátásának és az utasítások teljesítésének kötelezettségéről az Rtv. 11. §-ának (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni, az előljárója utasításainak – az Rtv.-ben foglaltak figyelembevételével – engedelmességgel, a közbiztonságot és a közrendet, ha kell, élete kockáztatásával is megvédeni.

A rendőr intézkedési kötelezettségével összefüggésben továbbá az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése kimondja, hogy a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülmény vagy cselekményt észlel, illetve

ilyet a tudomására hoznak. Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van. Az intézkedési kötelezettségről a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 3. §-ának (1) bekezdése azt tartalmazza, hogy: „Bűncselekmény vagy szabálysértés észlelése, valamint a közbiztonságot, a közrendet, az államhatár rendjét, a polgárok személyét vagy javait sértő vagy fenyegető veszélyhelyzet esetén, illetőleg ha ilyet hoznak tudomására, a rendőrt intézkedési kötelezettség terheli.”

A rendőri jelentések szerint a rendőri fellépés ténybeli alapját az szolgálta, hogy az intézkedés helyszíne (a Budapest, X. kerület Népliget területe) „bűnügyileg nagyon fertőzött terület”, ahol rendszeres a bűnelkövetés (visszaélés kábítószerrel, vagyon elleni és nemi erkölcs elleni erőszakos bűncselekmények), illetve a szabálysértések megvalósítása (homoszexuális prostitúció). A terület sajátosságait (a gyér közvilágítást, a sűrű bokros területet) a bűnelkövetők ki is használják. A panaszossal szembeni rendőri intézkedést megelőző hónapokban több esetben fogtak el körözött személyeket, illetve bűnelkövetőket. A r. törzsőrmester jelentése egyrészt azt tartalmazza, hogy bűnmegelőzési jelleggel léptek fel, másrészt pedig utal arra is, hogy a panaszos közlekedési szabálysértést követett el, mert a tilalmi jelzés ellenére behajtott a forgalomtól elzárt területre, amelyre felhívta figyelmét, és figyelmeztetésben részesítette.

A Testület a rendőrök által hivatkozott adatokat úgy értékelte, hogy mindkét indok megfelelő alapot nyújtott az Rtv. 13. §-a szerinti intézkedési kötelezettségre.

2) A panaszos sérelmezte beadványában, hogy a rendőrök csak köszöntek neki, de az intézkedés okát és célját nem közölték, csak azt mondták a panaszosnak, hogy „jogosítványt, forgalmi engedélyt legyen szíves!”

A panasz ezen részével összefüggésben a Testület utal az Rtv. 20. §-ára, ami a rendőri intézkedés során a rendőr azonosítására vonatkozó rendelkezéseket tartalmazza. A szabályozásnak az a célja, hogy a rendőri intézkedések, eljárások során minden esetben kétséget kizáróan azonosítani lehessen az eljáró rendőrt. Ennek ugyanakkor nem lehet olyan hatása, hogy az intézkedést akadályozza. A 20. § (1) bekezdése szerint a rendőrt intézkedése során vagy az egyenruhája és azon elhelyezett azonosító jelvénye, vagy szolgálati igazolványa és azonosító jelvénye igazolja. Ugyanezen törvényhely (2) bekezdése szerint a rendőr az intézkedés megkezdése előtt, minden esetben köteles nevét, azonosító számát, illetve az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Ez alól egyetlen eset kivétel, nevezetesen, ha ez a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, ebben az esetben ugyanis az intézkedés befejezésekor kell az igazolására szolgáló lépéseket megtenni.

A rendőri intézkedés alakításait tovább részletezi a Szolgálati Szabályzat 4. §-a, amely szerint a rendőr az intézkedést – ha az a rendőri intézkedés eredményességét nem

veszélyezteteti – a napszaknak megfelelő köszönéssel, az intézkedés alá vont nemének, életkorának megfelelő megszólítással, ha egyenruhát visel tisztelgéssel, és a tervezett intézkedés megjelölése és célja, valamint neve és azonosító száma közlésével kezdi meg. Az intézkedő rendőr továbbá az intézkedés megkezdése előtt – ha az a rendőri intézkedés eredményességét nem veszélyezteteti – szolgálati igazolványát vagy azonosító jelvényét is felmutatja.

A r. zászlós jelentése azt tartalmazza, hogy az intézkedés előtt a napszaknak megfelelően köszönt, bemutatkozott, és elkérte a panaszos okmányait, amelyhez annyit fűzött, hogy „legyen szíves átadni ellenőrzés céljából!” A r. törzszászlós jelentésében az szerepel, hogy az intézkedés kezdetén a napszaknak megfelelően köszönt, bemutatkozott (elmondta nevét, rendfokozatát, szolgálati helyét) és azt közölte, hogy „általános ellenőrzés”, majd igazolásra és a gépjármű papírjainak átadására szólította fel a panaszost.

A Testület a bizonyítékok egybevetése alapján a rendőri állítást fogadta el az azonosításra vonatkozó kötelezettségük teljesítése tekintetében. Az intézkedés ténye és célja közlésére vonatkozó jogszabályi kötelezettség teljesítésének ugyanakkor nem felel meg az iratok átadására való felszólítás és az „ellenőrzés”, illetve „általános ellenőrzés” kijelentés. Ez utóbbi mulasztás tekintetében a Testület megállapította a panaszosnak az Alkotmány 2. §-ából levezethető tisztességes eljáráshoz való alapvető jogának sérelmét.

3) A Testület vizsgálta a panaszos igazoltatásának és a gépkocsiajtó kinyitásának jogszerűségét és indokoltságát.

a) Az igazoltatás okait az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdése tartalmazza, amely szerint a rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani.

A rendőri jelentések a panaszos igazoltatásának okaként az Rtv. hivatkozott törvényhelyének egyik fordulatát sem jelölték meg konkrétan – a r. zászlós jelentésében az Rtv. 29. §-a (1) bekezdésének valamennyi fordulata szerepel –, ugyanakkor az ott leírtak alapján két okból is jogszerűen történt az igazoltatás. Egyrészt – elfogadva azt, hogy az intézkedés helyszínén, a Népliget területén elszaporodtak a jogellenes cselekmények és azt a közelmúltban ott foganatosított rendőri intézkedések is alátámasztják – közrendvédelmi, illetve bűnmegelőzési okból [Rtv. 29. § (1) bekezdés 1. és 3. fordulat] megalapozottan került sor a panaszos igazoltatására. Másrészt a r. törzsrőmester jelentésében utalt arra is, hogy a panaszos közlekedési szabálysértést követett el azzal, hogy a Népliget lezárt területére behajtott. Ez a Testület megítélése szerint – anélkül, hogy a panaszos magatartását a szabálysértés elkövetése tekintetében érdemben vizsgálná (ld. az állásfoglalás III.

részében írtakat) – szintén megfelelő alapot szolgáltatott az igazoltatáshoz. **A Testület megállapítása szerint az igazoltatásra indokoltan került sor, amellyel a panaszos személyes adatok védelméhez való jogát jogszerűen korlátozták.**

b) A r. zászlós jelentése nem tartalmaz adatot a panaszos gépkocsija ajtajának kinyitásával kapcsolatban. A r. törzsőrmester jelentésében ugyanakkor úgy nyilatkozott, hogy a panaszossal szembeni intézkedés közben lett figyelmes „egy ismeretlen eredetű fényforrásra” a gépkocsi hátsó ülésének irányából. A rendőr maga nyitotta ki a gépkocsi jobb oldali hátsó ajtaját, és látta, hogy ott a panaszos másik utasa ül, akit szintén igazoltatás alá vont. A r. törzszászlós a gépkocsi hátsó ajtajának kinyitását és nyitva tartását azzal indokolta, hogy az a rendőri intézkedés biztonságos lefolytatása miatt volt szükséges, illetve a rendőrök testi épsége védelme érdekében, mert mindhárom személy mozgását, mozdulatait figyelemmel kellett kísérni, ezért annak ez volt a „legcélszerűbb, legegyszerűbb” módja. Intézkedésével összefüggésben pedig az Rtv. 29. §-ának (6) bekezdésére utalt, amely alapján szerinte a gépjármű vezetőjének beleegyezése nem szükséges a gépjármű átvizsgálásához.

Az Rtv. hivatkozott rendelkezése értelmében a rendőr az igazoltatott személy ruházatát átvizsgálhatja, ha azt a személyazonosság megállapítása, a közrendet, a közbiztonságot fenyegető veszély elhárítása, bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetésének gyanúja szükségessé teszi. Az Rtv. 97. §-ának (1) bekezdés b) pontja szerint továbbá az Rtv. alkalmazásában ruházatnak minősül az intézkedéssel érintett személy testén viselt, illetőleg az intézkedés helyszínén nála lévő, vagy a közvetlen felügyelete alatt, illetve rendelkezésére álló ruházat, csomag és tárgy.

Tekintettel arra, hogy az adatok alapján a gépkocsi átvizsgálására ténylegesen nem került sor, a Testület megítélése szerint a r. törzsőrmester tévesen hivatkozott jelentésében az Rtv. 29. §-ának (6) bekezdésére. A rendőr érvelése alapján ugyanis a Szolgálati Szabályzat 4. §-ának (4) bekezdése alkalmazandó jelen esetben, amely kimondja, hogy a rendőri intézkedés közben körültekintően kell eljárni. A rendőrnek arra kell törekednie, hogy megelőzze, hogy megtámadják, lefegyverezzék, figyelmét a szolgálati tevékenységtől elvonják, vagy lekötöttségét jogellenes cselekmény elkövetésére használják fel. Ugyanezen jogszabályhely (5) bekezdése szerint továbbá a rendőri intézkedés eredményes befejezését szükség esetén segítség igénybevételével is biztosítani kell.

A Testület továbbá felhívja a figyelmet arra, hogy az Rtv. 2. §-ának (1) bekezdés 2. mondata alapján („A Rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az emberi jogait.”) az intézkedő rendőröktől – mint a közhatalmi funkciót ellátó szerv tagjától – minden esetben elvárható az udvarias és kulturált fellépés. Jelen esetben – figyelemmel arra, hogy a bizonyítékok alapján nem volt veszélyhelyzetre utaló jel – elvárható lett volna, hogy a gépjármű tulajdonosát (a panaszost) kérjék meg az ajtó kinyitására. A rendőrök nem cáfolták a panaszos azon állítását, miszerint a helyszínen nem indokolták meg a panaszosnak a gépkocsi ajtajának kinyitását – annak indokát csak utóbb a Testület felé közölték –, ezért a Testület a panaszosi állítást elfogadta.

A Testület megállapítása szerint az udvariassági szabályok be nem tartása, illetve az intézkedés indoka közlésének elmaradása miatt úgyszintén sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga.

4) A panaszbeadvány szerint a panaszosnál új típusú járművezetői engedély volt, személyazonosító igazolvány nem, és a r. zászlós helytelen felvilágosítást adott neki a személyazonosság igazolására alkalmas okmányok tekintetében.

Az Rtv. 29. §-ának (2) bekezdése értelmében az igazoltatott köteles a személyazonosító adatait hitelt érdemlően igazolni. A személyazonosságot – a személyazonosító igazolványon túl – minden olyan hatósági igazolvány igazolja, amely tartalmazza a személyazonosításhoz szükséges adatokat. Az igazoltatott kizárólag ezen okmányok egyikének bemutatására kötelezhető. Az Rtv. 29. §-ának (8) bekezdése szerint pedig ennek a törvényhelynek az alkalmazásában az érintett személy nevét, születési helyét és idejét, valamint anyja születési családi és utónevét kell személyazonosító adaton érteni.

Az igazoltatásra vonatkozó szabályokat rögzít a Szolgálati Szabályzat 38. §-a is. Ennek (1) bekezdése értelmében az igazoltatás során a rendőr elkéri az igazoltatott személyazonosító igazolványát vagy egyéb, a személyazonosságot hitelt érdemlően igazoló okmányát. Ha az okmány valódisága kétséges, a rendőr ellenőrző kérdéseket tehet fel. Felszólítja az igazoltatott személyt adatainak bemondására, a bemondott adatokat az okmánnyal összehasonlítja. Az intézkedés során minden esetben ellenőrizni kell az igazoltatott személy és a bemutatott okmány adatait a Schengeni Információs Rendszerben (SIS), a körözési információs rendszerben, illetőleg - szükség szerint - a személyi adat- és lakcím nyilvántartásban, vagy az okmány-nyilvántartásban. A (2) bekezdés előírja, hogy az igazoltatás során meg kell állapítani a személy azonosságát, és az igazoltató lapon rögzíteni kell annak az igazoltatottnak az Rtv. 29. §-ának (8) bekezdése szerinti személyazonosító adatait, az igazolványának sorozatát és számát, valamint az igazoltatásának helyét, idejét és okát, akinél ez a további intézkedéshez, eljáráshoz szükséges, vagy egyéb körülmények ezt indokolják.

Az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat fentebb említett rendelkezései alapján a személyazonosságot elsősorban a személyazonosító igazolvány igazolja. A polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény 5. §-ának (8) bekezdése szerint a személyazonosító igazolvány olyan hatósági igazolvány, amely a polgár személyazonosságát és a törvényben meghatározott adatait közhitelűen igazolja. A törvény 29. §-ának (3) bekezdése szerint a személyazonosító igazolvány tartalmazza a polgár nevét, születési helyét és idejét, állampolgárságát, anyja nevét, nemét, arcképét, saját kezű aláírását (a cselekvőképességet kizáró gondnokság alá helyezett személy törvényes képviselőjének aláírását), valamint a személyazonosító igazolvány okmányazonosítóját és érvényességi idejét.

A törvény 29. §-ának (4) bekezdése és az Rtv. 29. §-ának (2) bekezdése rendelkezéseinek egybevetése alapján ugyanakkor a személyazonosságot – a

személyazonosító igazolványon túl – minden olyan hatósági igazolvány igazolja, amely tartalmazza a személyazonosításhoz szükséges adatokat. Ilyennek minősül az érvényes útlevél és a kártyaformátumú vezetői engedély. Az igazoltatott kizárólag ezen okmányok egyikének bemutatására kötelezhető – jogszabályban meghatározott kivételekkel – más okmány bemutatására nem.

A rendőrség panaszos által is hivatkozott 2008. évi tájékoztatója szintén a Testület által hivatkozottakat tartalmazza: „Az igazoltatás megkezdésekor a rendőr elkéri az állampolgár személyi igazolványát vagy egyéb, személyazonosságát hitelt érdemlően igazoló okmányát.” „Az állampolgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvényben megfogalmazottak alapján a személyazonosságot a személyazonosító igazolványon túl minden olyan hatósági igazolvány igazolja, amely tartalmazza az alábbi adatokat: a) név; b) születési hely; c) születési idő; d) állampolgárság; e) arckép; f) saját kezű aláírás, illetőleg a cselekvőképességet kizáró gondnokság alá helyezett személy törvényes képviselőjének aláírása; g) az igazolvány okmányazonosítója és érvényességi ideje. Ilyen adattartalmú hatósági igazolványnak tekinthető például az érvényes útlevél és az új típusú, kártyaformátumú vezetői engedély.” Továbbá: „A felsorolt, illetve az előírt adattartalmú érvényes hatósági igazolványok valamelyikének bemutatása esetében személyazonosítás céljából – ha más jogszabály ettől eltérően nem rendelkezik – a polgár nem kötelezhető további egyéb okmány bemutatására.” [2008. január 28-án megjelent „Tájékoztató az állampolgárok részére a rendőri igazoltatásról” 3-4. oldal]

A r. zászlós jelentésében elismerte, hogy hibásan hivatkozott a KRESZ előírásra, mert a BM rendelet 96. §-ának (1) bekezdés ba) pontja tartalmazza azt, hogy a járművezető köteles a személyazonosságát igazoló és a vezetésre jogosító okmányt és annak mellékletét az ellenőrzésre jogosult hatóságnak átadni. A jogszabályhely ugyanakkor nem a vagy, hanem az és kötőszót használja, ezért véleménye szerint – a forgalmi engedélyen túlmenően – két okmányt kellett volna a panaszosnak.

A Testület rámutat arra, hogy a r. zászlós felvilágosítása és az utóbb készült jelentésében írtak egyaránt tévesnek bizonyultak, ugyanis az igazoltatásra és a személyazonosság igazolására vonatkozó rendelkezésekre a megjelölt jogszabályok – Rtv., Szolgálati Szabályzat és az 1992. évi LXVI. törvény – idézett rendelkezései irányadók. Az új típusú, kártyaformátumú vezetői engedély önmagában elégséges személyazonosság igazolására.

Az Rtv. 24. §-ának (1) bekezdése továbbá kimondja, hogy a rendőr köteles a hozzáfordulónak a tőle elvárható felvilágosítást megadni. A Testület több állásfoglalásban is rámutatott arra, hogy az intézkedő rendőröktől általában elvárható, hogy az állampolgárok számára felvilágosítást tudjanak adni intézkedéseik jogszabályi háttéréről. Az Alkotmány 2. §-ában foglalt jogállamiság elvének egyik elemi követelménye ugyanis, hogy a közhatalommal rendelkező szervek a jog által meghatározott szervezeti keretek között, a jog által megállapított működési rendben, a jog által a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtsék ki tevékenységüket [56/1991. (XI. 8.) AB határozat].

A jogállamiság követelményét és a jobbiztonság elvét a jogalanyok tekintetében a tisztességes eljáráshoz való jog testesíti meg. Amennyiben a rendőrség – mint kiemelten fontos közhatalmi funkciót ellátó és a társadalmi együttélési normák betartásáért elsődlegesen felelős szerv – részéről fellépő személy eljárása nem felel meg a jogszabályoknak, sérül a tisztességes eljáráshoz való jog, különösen, ha az intézkedő rendőr olyan normákat nem tart be maradéktalanul, amelyeknek éppen az a funkciója, hogy lehetővé tegyék a rendőri intézkedések jogszerűségének valamiféle kontrollját az intézkedés alá vont személy részéről.

A Testület a rendelkezésére bocsátott bizonyítékok alapján megállapította, hogy az intézkedő rendőrök a fent említett kötelezettségüket hibásan teljesítették, mert hibás felvilágosítást adtak a panaszosnak. A rendőrség ezen intézkedésével sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapjoga.

5) A panaszbeadvány szerint a panaszost nem tájékoztatták a rendőrök a rendőri intézkedéssel szembeni jogorvoslat lehetőségéről.

Az Rtv. 20. §-ának (2) bekezdése alapján köteles a rendőr az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az Rtv. szerinti panasz lehetőségéről.

A r. zászlós jelentése – a Testület kifejezetten arra irányuló kérdése ellenére – semmilyen információt nem tartalmaz a panaszjogról való kioktatás megtörténte kérdésében, annyit jegyzett meg, hogy „sem az intézkedés alatt, sem annak befejezését követően a panaszos nem sérelmezte a vele szemben kezdeményezett és lefolytatott intézkedést, azzal kapcsolatban semmilyen kérdést nem tett fel”. A r. törzsőrmester úgy nyilatkozott, hogy a panaszosnak „az intézkedés jogszerűségével és szakszerűségével a helyszínen nem merültek fel aggályai”, illetve „a jogorvoslati lehetőségekről az intézkedéssel kapcsolatban a felvilágosítást megadta”. A rendőr ugyanakkor – a Testület részletes kérdései ellenére – nem részletezte a panaszjogról való tájékoztatás mikéntjét és tartalmát.

A Testület a rendelkezésére álló bizonyítékok mérlegelését követően a panaszosi állítást tartotta meggyőzőbbnek, és megállapította, hogy a rendőrség nem tett eleget a panaszjogról való tájékoztatási kötelezettségének. A Testület a mulasztás miatt megállapította a panaszos jogorvoslathoz való jogának sérelmét.

V.

A Testület az ügy gondos mérlegelése alapján arra a következtetésre jutott, hogy a vizsgált rendőri intézkedések több ponton sértették a panaszos tisztességes eljáráshoz, illetve jogorvoslathoz való jogát.

Az egyes alapjogok sérelme összességében elérte azt a szintet, amely a Testület súlyos alapjogsérelmet megállapító állásfoglalását megalapozza. Ennek megfelelően a rendelkező részben foglaltak szerint – az Rtv. 93/A.§-ának (6)

bekezdése alapján – az állásfoglalást megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak.

Budapest, 2010. december 15.

Dr. Juhász Imre
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
előadó testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
testületi tag

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZBÍZOTTSÁG